

Tarih: 29.09.2011

Sayı: 2011/12

“Türkiye Sanayi Üretimi ve Gerçekler” Raporu’na göre teknolojide yenildik

Türkiye üretmediği 18 ürüne 5 yılda 30 milyar dolar ödedi

Türkiye yerli otomotiv üretimini tartışırken, İSMMMO’nun “Türkiye Sanayi Üretimi ve Gerçekler” adlı raporuna göre, yüksek teknolojide Türkiye büyük zafiyet ve ekonomik kayıp yaşıyor. Türkiye’de üretilemeyen seçilmiş 18 ürün çeşidi için yurtdışına her yıl 7.8 milyar dolar ödüyoruz. Son beş yılda ithalat yoluyla dışarıya ödenen paranın toplamı ise 30 milyar dolara yaklaştı.

*İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası Başkanı **Yahya Arıkan** teknoloji toplumu olamamanın sancılarının ekonomik dengeleri derinden sarstığını anımsatarak “Ülkemizde kol saati, tansiyon aleti bile üretilemezken her yıl milyarlarca doları ithalata ayırmak yerine Ar-Ge’ye önem verip beyin göçleri önlense Türkiye bu işten kazançlı çıkar” diye konuştu.*

İSMMMO BASIN - Uluslararası düzeyde “gelişmekte olan ülke kategorisinde” tanımlanan Türkiye sanayi toplumu olamamanın yıkıcı rekabetiyle, bütünüyle üretmediği bir çok ileri teknoloji ürünü için her yıl milyarlarca doları yurtdışına akıtıyor.

İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası’nın açıkladığı, sanayi sektörünün 3 bin ürün kalemi incelenerek yapılan “Türkiye Sanayi Üretimi ve Gerçekler” adlı rapora göre “üretilemeyen 18 ürün çeşidi için Türkiye her yıl yurt dışına 7.8 milyar dolar ödüyor. Bu ürünlerin ithalat istatistiğine göre; son beş yılda Türkiye’nin üretmediği 18 ürün için dışarıya ödediği paranın toplamı ise 30 milyar dolara yaklaştı.

İSMMMO’nun raporuna göre; Türkiye’nin net ithalatçı durumunda olduğu sektörlerin ülkede bulunmayan petrol gibi enerji kaynakları, madenler ve tarım ürünleri dışında kalan bölümünün büyük kısmı yüksek teknoloji ürünlerinden oluşuyor. Makine ve Teçhizat, Tıbbi

Aletler; Optik, Saat, Bilgi İşleme Makineleri, Televizyon, Haberleşme Cihazları, Elektrikli Makineler, Diğer Ulaşım Araçları bu sektörlerin başında geliyor.

Rapora göre net ithalatçı durumunda bulunduğumuz sektörlerde son beş yılda 268 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirilirken 719 milyar dolarlık da ithalat gerçekleştirilmiş durumda. Bu sektörlerde ithalat-ihracat oranı ihracat lehine neredeyse bire üç düzeyindeyken bazı alt kollar ve ürünler bazında da Türkiye'nin tamamen ithalatçı olduğu görülüyor.

ARIKAN: TÜRKİYE TEKNOLOJİ ÜRETMELİ

İSMMMO Başkanı Yahya Arıkan “**Türkiye Sanayi Üretimi ve Gerçekler**” adlı rapora göre; Türkiye'de üretilmeyen ürünlerin başında optik cihazlar, tıbbi görüntüleme cihazları, yazıcı, kopyalama cihazları gibi yüksek teknoloji ürünlerinin başı çektiğini anımsatarak, başta cep telefonları ve dijital kameralar olmak üzere pek çok tüketici elektroniği ürününün Türkiye'de “baştan sona yerli üretim olarak” hiç üretilmediğini ve ağırlıklı Doğu Asya ülkelerinden ithal edildiğini vurguladı.

Arıkan teknoloji toplumu olamamanın sancılarının ekonomik dengeleri derinden sarstığını aktararak “Her yıl milyarlarca doları ithalata ayırmak yerine Ar-Ge önem verip beyin göçleri önlese Türkiye bu işten kazançlı çıkar” diye konuştu.

“Yerli otomobil üretimi” tartışmasını da anımsatan Arıkan bu tartışmadan önce fotoğraf makinesi, deniz motoru, objektif, tansiyon aleti hatta kol saati bile üretemeyen bir ekonominin masaya yatırılması gerektiğini söyledi.

“Türkiye teknoloji üretebilir” diyen İSMMMO Başkanı Yahya Arıkan, uzmanlaşma, işbirliği, planlama ve yatırım gerektiğini, geri kalmışlık çemberinin ancak böyle kırılabileceğini, teknolojik devrimlere uyum sağlayarak zenginlik ve toplumsal istikrara kavuşulabileceğini belirtti.

TÜRKİYE’NİN DIŞA BAĞIMLI OLDUĞU SANAYİ ÜRÜNLERİNİN 5 YILLIK MALİYETİ	
Ürün Adı	2006-2010 / Milyon Dolar
Helikopter, uçak ve diğer hava taşıtları	8.399
Cep telefonları	6.882
Dijital Kameralar	605
Radyo-TV yayın cihazları	1.095
Matbaa makineleri	797
Taşınabilir bilgisayar	4.374
Bilişim ürünleri parçaları	2.625
Yazıcı, tarayıcı, fotokopi, faks	1.358
ATM (Para çekme makineleri)	447
Otomobiller için CD çalar	10
Tansiyon, endoskopi, diyaliz cihazları	658
İşitme cihazları ve kalp pilleri	263
Tomografi, röntgen cihazları	737

Saat sektörü	1.028
Klavyeli çalgılar	58
Renkli fotoğraf filmi, sinema filmi	70
Dıştan takma deniz motoru	44
TOPLAM	29.450

SEÇİLMİŞ ÜRÜNLER VE SEKTÖR BAZINDA DURUMUN FOTOĞRAFI

İSMMMO'nun 16 bini aşkın ithal ürün kalemi arasından sanayi sektörüne göre seçtiği 3 bin civarındaki ürün üzerinden yaptığı çalışmaya göre sektörlere göre ortaya çıkan durum bazı ana başlıklarla şöyle:

- **LCD Cam Panel** Yakın zamana kadar Avrupa'nın en önemli televizyon üreticisi durumunda olan Türkiye'de LCD televizyonların üretimi için kullanılan cam panel gibi en önemli parçaların da ülkemizde üretilmeyip ithal edilmesi, bu sektörün de ithalat ihracat dengesini olumsuz yönde etkiliyor.
- **“Fotoğrafçılık, sinemacılıkta kullanılan eşya”** grubunda 2010 yılında 14 milyon dolarlık ihracata karşılık halen 223,6 milyon dolarlık ithalat gerçekleştiriliyor.
- Bilişim ürünlerinin, enerji üretimi için gerekli ekipmanın ve bazı üretim sistemlerinin dahil olduğu **“Nükleer reaktörler, kazan, makine ve cihazlar, aletler, parçaları”** grubunda ise 199,7 milyon dolarlık ihracata karşılık 3,5 milyar dolarlık ithalat gerçekleştiriliyor.
- **“Elektrikli makina ve cihazlar, aksam ve parçaları”** ürün grubunda ise kablo sektörünün gerçekleştirdiği ihracat nedeniyle İthalat-ihracat dengesizliği kapanır gibi görünse de 2010'da 1,8 milyar dolarlık ihracata karşılık 2,2 milyar dolarlık ihracat gerçekleştiriliyor. Nitekim kablo ve kablo ürünlerindeki ithalat ve ihracat çıkartıldıktan sonra bu ürün grubunda ihracat 83,2 milyon dolara düşerken ithalat 1,6 milyar dolarda kalıyor.
- **“Hava taşıtları, uzay araçları aksam ve parçaları”** ürün grubunda da tahmin edilebileceği gibi ithalat ve ihracat arasında ciddi bir dengesizlik olduğu görülüyor. Bu grupta 294,3 milyon dolar düzeyindeki ihracata karşılık 3,1 milyar dolarlık ithalat gerçekleştiriliyor. Bu gruptaki ihracat esas olarak ülkemizde yan sanayi olarak üretilen bazı uçak parçalarının ihracatından kaynaklanıyor. Bu ürün grubunda yer alan ve 252,6 milyon dolarlık ihracata konu olan “Uçak ve helikopterlerin diğer aksam ve parçaları”nı çıkarttığımızda bu alandaki ihracat 294,3 milyondan 41,7 milyon dolara düşüyor.
- **Saatler** Türkiye'nin “geleneksel olarak” üretim yapmadığı alanlardan bir tanesi de saat sektörü. Bu sektörün önce İsviçreli daha sonra Japonlar ve sonra da tekrar İsviçreli ve uzak doğulu firmalar tarafından kontrol edilmesi sürecinde Türkiye'de bir üretim alanı olarak ele alınmadığı görülüyor. Türkiye için yıllık faturası çok astronomik rakamlara ulaşmasa da Türkiye'nin saat sektörünün tamamen dışında kalması dikkat çekici bir nokta olarak karşımıza çıkıyor. Masa, cep ve kol saatleri, bunların makine ve

aksamı, kronometreler ve diğer parçalarıyla birlikte saat sektörünün yıllık toplam ithalatı 253,2 milyon dolara ulaşıyor. Bu alandaki ithalatın son beş yıldaki maliyeti ise 1 milyar doların biraz üzerinde.

- **Cep telefonları** 2010 yılı verilerine bakıldığında çeşitli tip mobil telefonlar için dışarıya yapılan ödeme 1,3 milyar dolara ulaşıyor. 2006-2010 arasını kapsayan 5 yılda cep telefonları için ödenen miktar ise 6,8 milyar dolar düzeyinde.
- **Dijital kameralar** için daha küçük hacimde de olsa benzer bir durum söz konusu. 2010 yılında ithal ettiğimiz dijital kameralar için yurtdışına 118,2 milyon dolar ödedik. 2006-2010 arasında son beş yılda ise dijital kameraların toplam maliyeti 604,9 milyon dolara ulaştı.
- **Yayıncılıktaki profesyonel kameralar, uydu uplink cihazları ve benzeri teçizat** için ödenen yıllık fatura 200 milyon doları buluyor. Evimize televizyon ve radyo yayınlarını ulaştıran bu araçların 5 yıllık faturası ise 1,09 milyar dolara ulaşıyor.
- **Yazılı medyada matbaa makineleri, bobin kağıda baskı yapan makineler ve diğer türdeki baskı makineleri** için Türkiye'nin yurtdışına ödediği miktar 2010 yılında 157 milyon dolar düzeyinde. Baskı makinelerinin Türkiye'ye son beş yıldaki maliyeti ise 796,2 milyon dolar düzeyinde.
- **Taşınabilir bilgisayarlar.** Bu alanda Türkiye'de üretim yapan şirketler bulunsa da gerçekleştirilen ithalatın boyutu bu üretimin sınırlı kaldığını, parça ithalatının boyutu da bu ürünleri oluşturan aksamın önemli bölümünün yurtdışından getirildiğini gösteriyor. 2010 yılında 1,1 milyar dolarlık taşınabilir bilgisayar ithalatı gerçekleştirilirken son 5 yılın ithalatı 4,3 milyar doları buluyor. Bilgisayar ve diğer bilişim araçlarının Türkiye'deki imalatı için gereken baskılı devreler, bellekler ve birleştirilmiş aksam ve parçalara 2010'da ödenen yıllık tutar da (2010) 622 milyon doları , 4 yıllık tutar ise 2,6 milyar doları buluyor. Yine Türkiye'de üretilmeyen tarayıcı, fotokopi, faks ve yazıcıların Türkiye'ye yıllık ithalat maliyeti ise 263 milyon dolar düzeyinde. Bu tür cihazlar için son 5 yılda dışarıya 1,2 milyar dolar ödedik.

TÜRKİYE BÜTÜNÜYLE ÜRETEMEDİĞİ 18 ÇEŞİT ÜRÜNE 2010 YILINDA KAÇ PARA ÖDEDİ?	
Ürün	Milyon Dolar
Helikopter ve uçak	2.712
Cep telefonları	1.347
Dijital Kameralar	118
Radyo-TV yayın cihazları	200
Matbaa makineleri	157

Taşınabilir bilgisayar	1.121
Bilişim ürünleri parçaları	622
Yazıcı, tarayıcı, fotokopi, faks	263
ATM (Para çekme makineleri)	111
Otomobiller için CD çalar	3
Tansiyon, endoskopi, diyaliz cihazları	127
İşitme cihazları ve kalp pilleri	57
Tomografi, röntgen cihazları	207
Saat sektörü	253
Klavyeli çalgılar	15
Renkli fotoğraf filmi, sinema filmi	12
Dıştan takma deniz motoru	10
Diğer hava taşıtları	452
TOPLAM	7.787

- **İşitme cihazları.** Türkiye'de yakın zamanda tek bir üretici tarafından üretilmeye başlanan ve yine büyük ölçüde ithal edilen işitme cihazları için yılda 30,1 milyon dolar, Türkiye'de hiç üretilmeyen dahili ve harici kalp pilleri için ise 27 milyon dolar yurtdışındaki şirketlere ödeniyor. İşitme cihazları ile kalp pilleri ve bunların parçaları için son 5 yılda yapılan ödeme ise 260,7 milyon dolar düzeyinde.
- **Helikopter ve uçak.** Türkiye'nin uzun yıllar tartışma konusu olan üretim alanlarından biri de uçak imalatı. 1930'lardan bu yana tartışılmasına rağmen Türkiye sivil havacılıkta kullanılan uçak ve helikopterler konusunda tamamen dışa bağımlı durumda. Hava taşıtları ve uzay araçları ürün grubunda 2010 yılında 294,3 milyon dolarlık ihracata karşılık 3,1 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirilmesi de bu dışa bağımlılığın açık göstergesi. Toplam ithalatın 2,7 milyar dolarlık bölümü de uçak ve helikopter gibi motorlu hava taşıtlarından oluşuyor. Türkiye'ye ithal edilen motorlu hava taşıtlarının toplamının son beş yıllık faturası 8,4 milyar dolara yalnızca uçak ve helikopter masrafı ise 7,2 milyar dolara ulaşıyor.
- **Fotoğraf ve sinema** Dijital teknolojinin gelişmesi ile önemini bir miktar yitirse de fotoğrafçılık ve sinema için kullanılan film ve ekipman hala Türkiye için hatırı sayılır bir ithalat kalemi oluşturuyor. Bu alanda gerçekleştirilen 14 milyon dolarlık ithalata karşılık 2010'da gerçekleştirilen ithalat tutarı 223,8 milyon dolara ulaşıyor. Örneğin 2010 yılında 5,3 milyon dolarlık sinema filmi, 6,7 milyon dolarlık renkli fotoğraf filmi ithal edildiği görülüyor. Bu iki kalemin toplamı 12 milyon dolara ulaşıyor. Yine bu iki kalemin son 5 yıldaki maliyeti ise 70,2 milyon doları buluyor.
- **Deniz motorları** Türkiye üç yanı denizlerle çevrili, sahili bol bir ülke olmasına rağmen toplumun denizle arasının pek iyi olduğu söylenemez. Bu nedenle olsa gerek deniz taşıtlarının motorları da Türkiye'de üretilmeyen ürünler listesinde bulunuyor. Deniz

tutkunlarının yaygın olarak kullandığı dıştan takma deniz motorları da tamamı ithal edilen ürünler arasında. 2010'da değişik büyüklüklerdeki dıştan takma motorlar için ödenen miktar 10,2 milyon dolar düzeyinde. Deniz motorlarının Türkiye'ye son beş yıldaki maliyeti ise 44,3 milyon dolara ulaşıyor.

- **ATM'ler.** Türkiye'de üretimi yapılmayan ama yaygın olarak kullanılan ürünlerden önemli bir tanesi de kısaca ATM olarak bilinen otomatik vezne makineleri. ATM'lerle bunların aksam ve parçaları için 2010 yılında 111,12 milyon dolarlık bir fatura ödenmiş. Bu makineler için son 5 yılda harcanan miktar ise 446,94 milyon dolara ulaşıyor.
- **CD çalar.** Türkiye son yıllarda otomotiv sektörünün yatırımları, büyüklüğü ve ihracatıyla övünüyor. Bu sektörde de ithalat ve ihracat birbirine çok yakın iki kalem. Otomobilde yer alan pek çok parçanın Türkiye'de üretilmesine rağmen bir o kadarının da yurtdışından getirilmesi bu sektörde de önemli ölçüde dışa bağımlılık yaratıyor. Örneğin otomobillerin vazgeçilmez aksesuarı CD çalarların, tamamı yurtdışından ithal ediliyor. 2010'da 2,7 milyon dolar düzeyinde olan CD çalar ithalatının 5 yıllık toplamı ise 9,71 milyon dolara ulaşıyor.
- **Klavyeli Enstrümanlar .** Ülkemizin tıpkı saatler gibi geleneksel olarak girmedığı üretim alanlarından bir diğeri ise piyano, org ve elektronik klavyeli enstrümanlar. Bu tür, Türkiye'de üretimi hiç yapılmayan müzik aletleri için ödenen yıllık fatura 14,7 milyon dolar düzeyinde. Bu müzik aletlerinin 5 yıllık toplam bedeli ise 55,2 milyon dolar.
- **Objektifler.** Bu ürün grubunda fotoğraf makinesi ve kameralarda kullanılan objektifler için ödenen yıllık miktar ise 16,7 milyon dolar. Objektif için son beş yılda Türkiye'nin ödediği bedel ise 210,5 milyon dolar düzeyinde.
- **Endoskopi, diyaliz cihazları.** Örneğin 2010 yılında göz tıbbıyla ilgili cihazlar için yurtdışına 42 milyon dolar, tansiyon aletleri için 18,6 milyon dolar ödendi. Endoskopi cihazları, diyaliz makineleri ve ses dalgalarıyla çalışan cihazlar için ödenen miktar ise 66,3 milyon dolar düzeyinde. Bu üç ürün grubunun Türkiye'ye faturası 2010'da 127 milyon dolar son beş yılda ise 658 milyon dolara ulaşıyor.
- **Tomografi ve röntgen cihazları** Tıbbi teşhis için günümüzde vazgeçilmez konumda olan görüntüleme cihazları için ödenen fatura ise daha da kabarık. Bilgisayarlı tomografi cihazları, diş ve vücut için çeşitli tipte röntgen cihazlarının 2010 yılındaki toplam maliyeti 207,2 milyon dolara ulaşıyor. Bu cihazlar için son 5 yılda 736,6 milyon dolarlık fatura ödendi.